

Koondkokkuvõte temaatilise haldusjärelvalve

„Lapse ja õpilase individuaalsete vajaduste ja võimetega arvestamine õppe- ja kasvatustegevuses“
teostamisest Võru maakonna haridusasutustes 2014/2015 õppeaastal.

VÕRU MAAVALITSUS	
Õppeasutuste arv (koolieelsed lasteasutused ja üldhariduskoolid) maakonnas seisuga 01.09.2014	38
sh koolieelseid lasteasutusi	15
sh üldhariduskoole	18
sh ühe asutusena tegutsevaid õppeasutusi	5
inspekteeritud õppeasutuste arv ja protsent maakonna õppeasutuste arvust	4 asutust so 10,5%
sh koolieelseid lasteasutusi	0
sh üldhariduskoole	0
sh ühe asutusena tegutsevaid õppeasutusi	4 asutust so 10,5%

1. Järelevalve läbiviimise põhjused ja eesmärk

(valimi koostamise alused, millistele andmetele tuginedes ja millistel põhjustel tehti valikuid)

Võru maakonnas viidi järelevalve läbi Haanja Koolis, Mõniste Koolis, Kuldre Koolis ja Misso Koolis. Kõik nimetatud haridusasutused on lasteaed-põhikoolid.

Järelevalve teostamise eesmärgid olid:

*analüüsida haridusasutuse vormi – koolieelne lasteasutus ja põhikool, mis tegutsevad ühe asutusena (*edaspidi lasteaed-põhikool*) – juhtimist ning õppe- ja kasvatustegevuse korraldust;

*hinnata, kuidas on igale lapsele ja õpilasele loodud arenguks vajalik eakohane, turvaline, positiivselt mõjuv ning arendav nii vaimne kui füüsiline õppe- ja kasvukeskkond;

Võru maakonnas tegutseb viis lasteaed-põhikooli. Nendest üks jäi valimist välja, kuna seal toimus järelevalve kolm aastat tagasi. Järelevalve käigus kavandati koostada maakonna tasandil võrreldav ülevaade lasteaed-põhikoolide tegevuse tulemuslikkusest ja direktorite juhtimispädevustest nii koolieelse lasteasutuse osas kui ka põhikooli osas. Eesmärgist lähtuvalt plaaniti võrdlevalt analüüsida koostööd sama asutuse lasteaia osa ja kooliosa vahel, et kirjeldada tugevused ja nõrkused, mis toetavad ja/või takistavad lapsele/õpilasele võimete kohase arengu- ja õpikeskkonna kujundamist ja õppekavas kirjeldatud õpitulemuste saavutamist.

Järelevalve valimi koostamisel tugineti järgmistele andmetele:

*haridusasutustes on erinevatel põhjustel moodustatud liitühmad ja/või liitklassid ja/või liitgrupid

*haridusasutustes õpib mõni õpilane lihtsustatud õppe tasemel tavaklassis

*haridusasutustes on EHS-e andmetel mitmesuguste hariduslike erivajadustega lapsi ja õpilasi

*haridusasutustes on maakondliku seire käigus maavalitsuse haridusspetsialisti poolt juhitud tähelepanu puudustele haridusasutuse dokumentatsioonis (nt lapse arengu analüüsimise ja hindamise põhimõtted õppekavas – sügis 2012 ja koolieelse lasteasutuse õppekavade sisu vastavus riiklikule õppekavale – sügis 2013)

2. Järelevalve läbiviimisel kasutatud meetodid

Järelevalve teostamisel:

1. analüüsi haridusasutuste statistilist informatsiooni, sh Eesti Hariduse Infosüsteemis kajastuvate andmete kontrollimine ja analüüsimine
2. tutvuti haridusasutuste dokumentatsiooniga ja analüüsi seda – põhimäärus, õppekava, arengukava, kodukord, üldtööplaan, aasta tegevuskava, õppeaasta analüüs, õppenõukogu (pedagoogilise nõukogu) tööplaan ja protokollid, hoolekogu tööplaan ja protokollid, personali koolitamise põhimõtted, täienduskoolituse tulemuslikkuse hindamise põhimõtted, sisehindamise kord, sisehindamise aruanne
3. vesteldi haridusasutuste direktorite, õppealajuhatajate ning tugispetsialistidega
4. tutvuti haridusasutuste õpi- ja kasvukeskkonnaga sh vaadeldi õppetunde ja õppetegevusi
5. kontrolliti kohalikes omavalitsustes haridusasutuste tegevust reguleerivat dokumentatsiooni, vesteldi vallavanematega

3. Õppeasutuste tugevused

1. Õppetegevuste igapäevane korraldus ja õpetajate ning tugispetsialistide hea koostöö. (Haanja)
2. Haridusasutuse paikondliku eripäraga arvestamine õppe- ja kasvatus töö korraldamisel. (Haanja, Mõniste)
3. Haridusliku erivajadusega õpilaste õppetöö korraldamine ea- ja võimetekohaselt. (Haanja, Mõniste)
4. Kooli sisevõrgustiku – juhtkond, õpetajad, eripedagoog ja muu personal – eesmärgistatud ja järjekindel koostöö, mis on eeskujuks õpilastele ning toetab kooli väärtuste mõistmist ja tunnustamist õpilaste poolt. (Haanja)
5. Üldpädevuste kujundamist ja õpitulemuste saavutamist toetava õpikursuse - suhtlemisoskuste ja probleemilahendusoskuste arendamine - läbiviimine üks kord nädalas ühe ainetunni ulatuses. (Haanja, Kuldre)
6. Haridusasutuse arengukavas sõnastatud väärtused – lapsekesksus, turvalisus, traditsioonid, koostöö, looduslähedus – on jälgitavad kõigis koolikorralduslikes dokumentides ning haridusasutuse õpi- ja kasvukeskkonnas. (Mõniste)
7. Eesmärgistatud ja süsteemse sisehindamise käigus väljaselgitatud parendustegevused on aluseks haridusasutuse arengukava koostamisel ja neid viiakse ellu iga-aastaselt üldtööplaanis sõnastatud tegevuste kaudu. (Mõniste)
8. Haridusasutuste pidajate loodud võimalused toetavad tugispetsialistide värbamist ning haridusliku erivajadusega õpilastele võimetekohase õppe korraldamist, samuti rahastab pidaja õppekava rakendamist toetavaid tegevusi. (Haanja, Mõniste, Kuldre)
9. Haridusasutuse eripedagoogi või logopeedi või sotsiaalpedagoogi pühendunud tegevus laste ja õpilaste arengu toetamisel. (Haanja, Kuldre, Misso)
10. Haridusasutuse aktiivne osalemine mitmetes erinevates projektides, mis on võimaldanud kogu personalil saada mitmekülgset täienduskoolitust ja pakkunud võimalusi iseseisvaks enesetäiendamiseks. (Misso)
11. Mitmekesised võimalused huvitegevuseks, koolides tegutseb 4-10 huviringi.
12. Toimiv infominutite süsteem õpilastele, mille eesmärgiks on koolikorraldusliku info edastamine, oma kooli väärtustele tähelepanu pööramine, vaimse turvalisuse kujundamine.

4. Parendamist vajavad valdkonnad õppeasutustes

1. Haridusasutuse dokumentide (põhimäärus, arengukava, õppekava, sisehindamise kord, kodukord) koostamisel põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses ja koolieelse lasteasutuse seaduses sätestatud nõuete võrdne arvestamine, et tagada lasteaed-põhikooli seaduspärane toimimine. (Haanja, Kuldre, Misso)
2. Täienduskoolituste korraldamine kõikidele õpetajatele koos, et tagada lasteaia- ja kooliõpetajate professionaalsus kõikide laste ja õpilaste võimetekohasel arendamisel ning kujundada koostöös ühised väärtused haridusasutuse kui terviku arendamiseks. (kõik haridusasutused)
3. Lapse arengu hindamise ja analüüsimise põhimõtete kokkuleppimine ja kirjeldamine õppekavas, et tagada kõikidele huvigruppidele arusaadava süsteemi toimimine. (Kuldre, Misso)
4. Haridusasutuse sisehindamisprotsessi eesmärgistamine ning läbiviimine arvestades nii lasteaia osa kui ka põhikooli osa arenguvajadusi, et tagada laste ja õpilaste arengut toetavad tingimused ning lasteaed-põhikooli järjepidev areng (Haanja, Kuldre, Misso)
5. Haridusasutuse sisehindamise korra kaasajastamine. (Kuldre, Misso)
6. Haridusliku erivajadusega õpilaste õppe korraldamise põhimõtete kokkuleppimine ja kirjeldamine õppekavas, et tagada nimetatud õpilastele võimalused põhihariduse omandamiseks. (Kuldre, Misso)
7. Õppe- ja kasvatustegevuse korraldamine liitühendas, et tagada erinevas vanuses lastele jõukohane tegevus ja eakohased oskused ning teadmised. (Misso)
8. Õppe- ja kasvatustöö korraldamine koduõppel õppivale õpilasele, et tagada temale võimetekohaste õpitulemuste saavutamine ja üldpädevuste omandamine. (Misso)
9. Õpilaskodu tegevuse kaasajastamine, õpilaskodus elavatele õpilastele tugimeetmete võimaldamine ja süsteemse koostöö korraldamine õpilaste elukohajärgsete kohalike omavalitsustega. (Misso)
10. Lasteaed-põhikooli juhtimisel kõikide põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses ja koolieelse lasteasutuse seaduses sätestatud nõuetega arvestamine.
11. Lasteaed-põhikoolis õppe- ja kasvatustöö korraldamisel kõikide põhikooli riiklikus õppekavas ja koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas sätestatud nõuetega arvestamine.

5. Ettepanekud õppeasutustele tulemuslikkuse parendamiseks

Järelevalve tulemusena esitati lasteaed-põhikoolidele kokku 19 ettepanekut, mõned neist kordusid mitmes haridusasutuses.

Ettepanekud haridusasutuste õppekavade koostamiseks ja arendamiseks:

1. Uuendada ja täiendada õppekava, lähtudes koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas ja põhikooli riiklikus õppekavas haridusasutuse õppekava koostamisele esitatud nõuetest, et tagada haridusasutuses terviklik ja turvaline õpi- ja töökeskkond, mis on eelduseks võimetekohase alushariduse ning põhihariduse omandamisele.
2. Kogu personali meeskonnatöona uuendada kooli õppekavas haridusliku erivajadusega õpilaste õppe korraldamise põhimõtted, et tagada lapsevanematele, kõigile töötajatele ja kooli pidajale arusaadava süsteemi eesmärgistatud toimimine ja tulemuslikkuse analüüsimine.
3. Põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava alusel lihtsustatud õppe tasemel õppivate õpilaste individuaalse õppekava koostamisel järgida individuaalse õppekava koostamisele esitatavaid nõudeid.
4. Kogu personali meeskonnatöona korrastada õppekavas lapse arengu hindamise ja analüüsimise põhimõtted - leppida kokku ja õppekavas sätestada lasteaia ühtsete meetodite ja võimaluste rakendamine, täpsustada erinevate testide ja vaatluste teostamise aeg, arenguveestluste läbiviimise aeg ning nende tulemuste analüüsimise ja dokumenteerimise korraldus.

Ettepanekud lasteaed-põhikoolide arengukavade rakendamiseks:

1. Haridusametuse arengukava täitmise analüüsimisel ja sellesse muudatuste sisseviimisel arvestada nii lasteaia osa, kui põhikooli osa tegevuse tulemuslikkust ning parendamist vajavaid valdkondi.
2. Uuendada ja täiendada haridusametuse arengukava, et tagada lasteaed-põhikooli süsteemne arendustegevus.

Ettepanekud sisehindamise eesmärgistamiseks:

1. Täiendada haridusametuse sisehindamise korda, et saavutada haridusametuse sisehindamise protsessi terviklikkus ja tagada juhtimise ning õppe- ja kasvatustegevuse süsteemne analüüs, mis on aluseks haridusametuse arendustegevusele.

Ettepanekud haridusametuste juhtide nõustamiseks lasteaed-põhikooli süsteemseks ja eesmärgistatud juhtimiseks:

1. Üldtööplaani koostamisel lähtuda lasteaed-põhikooli arengukavast ja õppekavast, õppeaasta üldeesmärkidest ja eelmise aasta töö kokkuvõttest.

Ettepanekud haridusametuste juhtide nõustamiseks eestvedamise ja koostöö valdkonnas:

1. Kogu personali koostöös kaasajastada haridusametuse kodukord, milles on ära kirjeldatud kõik nõutavad tegevused, mis tulenevad koolieelse lasteasutuse seadusest, põhikooli- ja gümnaasiumiseadusest ning lisaks haridusametuse enda poolt vajalikuks peetavad kokkulepped ja korralduslik info.
2. Uuendada ja täiendada kodukord, koostöös huvigruppidega, et tagada haridusametuses turvaline õpi- ja töökeskkond ning koostöö lapsevanematega.

Ettepanekud haridusametuste juhtide nõustamiseks personali arendamise valdkonnas:

1. Leida võimalused kogu personalile samal ajal ja teemal täienduskoolituse korraldamiseks, et motiveerida kõiki töötajaid ühise meeskonnana osalema haridusametuse arendustegevuses.
2. Võimaldada lasteaiaõpetajatele täienduskoolitus liitühmaga töötamise meetodikast, et tagada kõikidele lastele eakohane ja võimete kohane õppe- ja kasvatustegevus.

6. Ettekirjutused õppeasutustele tulemuslikkuse parendamiseks

Järelevalve tulemusena esitati lasteaed-põhikoolidele 13 ettekirjutust, neist mõned kordusid mitmes haridusametuses.

Ettekirjutus	Ettekirjutuse alus	Kordade arv
1. Uuendada haridusametuse põhimäärus	koolieelse lasteasutuse seadus § 9 lg 2, põhikooli- ja gümnaasiumiseadus § 66 lg 1	3
2. Koostada arengukava arvestades koostöös huvigruppidega läbiviidud sisehindamise tulemusi, et tagada haridusametuse järjepidev areng	koolieelse lasteasutuse seadus § 9 ¹ , põhikooli- ja gümnaasiumiseadus § 67	1
3. Uuendada haridusametuse õppekava	koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava § 2, põhikooli riiklik õppekava § 24	1

4. Kirjeldada õppekavas lapse arengu analüüsimise ja hindamise põhimõtted ning korraldus ja erivajadustega lapse arengu toetamise põhimõtted ning korraldus	koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava § 2 lg 4	1
5. Koostada individuaalne õppekava põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava alusel tavaklassis lihtsustatud õppe tasemel õppivale õpilasele	põhikooli lihtsustatud riiklik õppekava § 5	1
6. Vanema taotlusel koduõppel õppiva õpilase õppetegevuse korraldamisel lähtuda seadusandlusest tulenevatest nõuetest	põhikooli- ja gümnaasiumiseadus § 23, haridus- ja teadusministri 11.08.2010 määrus nr 40 „Koduõppe ja haiglaõppe tingimused ja kord“	1
7. Koostada haridusliku erivajadusega õpilastele individuaalse arengu jälgimise kaardid	põhikooli- ja gümnaasiumiseadus § 48 lg 6	1
8. Viia läbi sisehindamine koostöös huvigruppidega, et tagada haridusasutuse järjepidev ja süsteemne juhtimine ning arendustegevus	koolieelse lasteasutuse seadus § 24 ² , põhikooli- ja gümnaasiumiseadus § 78	1
9. Koostada nõuetekohane üldtööplaan, mille sisuks on lasteaed-põhikooli ühe õppeaasta tegevuskava	põhikooli- ja gümnaasiumiseadus § 70 ning haridus- ja teadusministri 25.08.2010 määrus nr 52 „Kooli õppe- ja kasvatusalastes kohustuslikes dokumentides esitatavad andmed ning dokumentide täitmise ja pidamise kord“ § 4 ja 5	1
10. Uuendada õpilaskodu kodukord	põhikooli- ja gümnaasiumiseadus § 39 lg 4	1
11. Koostada regulaarselt õpilaskodu teenust kasutavatele õpilastele õppimis- ja elamistingimuste ning tugimeetmete mõjususe analüüs ja koostöös õpilase elukohajärgse kohaliku omavalitsusega hinnata edasist tugiteenuste vajadust	haridus- ja teadusministri 11.08.2010 määrus nr 39 „Õpilaskodu tegutsemise tingimused ja kord“	1

7. Ettepanekud pidajatele õppeasutuste tulemuslikkuse parendamiseks

Järelevalve tulemusena esitati pidajatele neli ettepanekut eesmärgiga juhtida nende tähelepanu vajadusele teha tihedamat ja sisulisemat koostööd haridusasutusega:

1. Haridusasutuse pidajal ja lasteaed-põhikoolil leppida kokku võimalused haridusasutuse õppe- ja kasvatustegevuse ning juhtimistegevuse sisulise analüüsi regulaarseks ärakuulamiseks (2 korda).
2. Haridusasutuse pidajal leida võimalused lapsevanemate toetamiseks, eesmärgiga tagada koostöös kõikide valla eelkooliealiste laste osalemine lasteaia õppe- ja kasvatustegevuses vähemalt kaks aastat enne kooliminemist.

- Pidajal leida võimalused suunata direktor täienduskoolitusele, et võimaldada tal alushariduse valdkonna juhtimiseks vajalike kompetentside omandamine.

8. Ettekirjutused pidajatele õppeasutuste tulemuslikkuse parendamiseks

Ettekirjutus	Ettekirjutuse alus
1. Personali koosseisu määramisel lasteaia osas arvestada seadusandlusest tulenevaid nõudeid	haridusministri 06.12.1999 määrus nr 58 „Koolieelse lasteasutuse personali miinimumkoosseisu kinnitamine“
2. Pidajal kehtestada haridusasutuse arengukava täitmisest aruandmise kord	põhikooli- ja gümnaasiumiseadus § 67 lg 2
3. Pidajal kehtestada lasteaiaühmade lahtioleku ajad ja kohade arv rühmades	koolieelse lasteasutuse seadus § 6, 7 ja 19
4. Pidajal sätestada haridusasutuse põhimääruse kehtestamise ja muutmise kord	koolieelse lasteasutuse seadus § 9 lg 3, põhikooli- ja gümnaasiumiseadus § 66 lg 2

9. Järelevalve panus õppeasutuse tegevusele, sh seos järelevalve eesmärgi ja tulemuse vahel

Lähtuvalt eesmärgist tuvastas järelevalve järgmist:

- Võrumaa haridusasutuste juhtimisel on mitmeid probleeme seadusandluse täitmise ja tõlgendamisega
- haridusasutustes on turvaline õppe- ja kasvukeskkond
- haridusliku erivajadusega lastele ja õpilastele ei ole kõikides haridusasutustes tagatud eakohased ja õppekavale vastavad ning seaduspärased võimalused

Järelevalve panus:

- haridusasutuste dokumentatsioon - põhimäärus, õppekava, arengukava, kodukord, üldtööplaan, aasta tegevuskava, õppeaasta analüüs, õppenõukogu (pedagoogilise nõukogu) tööplaan ja protokollid, hoolekogu tööplaan ja protokollid, personali koolitamise põhimõtted, täienduskoolituse tulemuslikkuse hindamise põhimõtted, sisehindamise kord, sisehindamise aruanne – on järelevalve teostaja poolt läbi loetud/vaadatud ja kõik vead/ebatäpsused/puudujäägid haridusasutuste direktorite ja õppealajuhatajatega läbi arutatud ning vastavad ettekirjutused ja ettepanekud õiendites tehtud
- vestlustel direktorite ja õppealajuhatajatega on läbi arutatud haridusasutuste tugevused, mis on aluseks turvalisele ja arendavale õppe- ja kasvukeskkonnale
- vestlustel haridusasutuse pidajatega on selgitatud vajadust tugispetsialistide ametikohtade moodustamiseks või suurendamiseks ning haridusliku erivajadusega lastele ja õpilaste tugiteenuste osutamiseks
- vestlustel lasteaed-põhikoolide juhtide, tugispetsialistide ja õpetajatega on selgitatud koostöö parendamise vajadust erinevate huvigruppide vahel, et korraldada haridusliku erivajadusega laste ja õpilaste arendamine lapsevanematele, kõigile töötajatele ja kooli pidajale arusaadavalt ja süsteemselt

5. haridusasutuste andmed Eesti Hariduse Infosüsteemis on järelevalve teostaja poolt kontrollitud ja selgitatud haridusliku erivajadusega laste ja õpilaste andmete sisestamise põhimõtteid

10. Maavalitsuse poolt kavandatud tegevused järelevalve läbiviimisel tehtud ettepanekute ja ettekirjutuste täitmise tagamiseks.

1. Ettekirjutuste täitmise kontrollimine, tutvudes esitatud dokumentidega.
2. Vestlus pidajaga peale ettekirjutuste täitmist.
3. Haridusasutuste dokumentidega tutvumine kodulehel järgmisel õppeaastal.
4. Haridusasutuse andmete kontrollimine Eesti hariduse Infosüsteemis järgmisel õppeaastal.
5. Vestlused lasteaed-põhikooli juhtkonnaga ja tugispetsialistidega.
6. Järelevalve koondtulemuste tutvustamine maakonna haridusasutuste direktoritele ja õppealajuhatajatele ning arutelu probleemidele lahenduste leidmiseks.
7. Maakondliku seire korraldamine mõne haridusasutuste kohustusliku dokumendi sisu kohta

11. Järelevalve tulemustest lähtuvad ettepanekud Haridus- ja Teadusministeeriumile (ettepanekud õigusaktide muudatusteks, hariduspoliitiliste otsuste tegemiseks)

1. Ühtlustada sarnase sisuga mõisted põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses ning koolieelse lasteasutuse seaduses, samuti nimetatud seadustest volitusnormi saavates määrustes:
õppenõukogu – pedagoogiline nõukogu
üldtööplaani –aasta tegevuskava
2. Ühtlustada sisehindamise regulatsioon põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses ning koolieelse lasteasutuse seaduses.
3. Ühtlustada põhimäärusega sätestatavad nõuded põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses ning koolieelse lasteasutuse seaduses.

Koondkokkuvõtte koostas:

Nimi: Aigi Tiks
Amet: Võru maavalitsuse haridus- ja sotsiaalosakonna peaspetsialist-inspektor
Kontakttelefon: 7868358
E-mail: aigi.tiks@voru.maavalitsus.ee
Allkiri:

/allkirjastatud digitaalselt/